

**ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я. МОТИВИ СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА
ІНШИХ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ**

Н. М. Рекеда¹, М. О. Омельчук², Р. П. Власенко³

^{1,2,3} - Житомирський державний університет імені Івана Франка,
вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

У ХХІ ст. проблема споживання алкоголю у підлітковому віці постала настільки гостро, що перетворилась в небезпечне соціальне явище. За останні роки значно збільшилась кількість випадків потрапляння дітей у медичні заклади з алкогольним та наркотичним отруєнням. Мають досвід куріння 50% українських підлітків, вживали алкоголь - 86%, а спробували наркотики - 18%, як свідчать результати проєкту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин» (ESPAD) [7, 10].

Мотиви, які викликають залежність у підлітків можуть бути об'єктивними та суб'єктивними. До об'єктивних відносять макросоціальні (фінансове або соціальне неблагополуччя, суспільна нестабільність, недоліки законодавства, легкодоступність алкоголю та наркотиків, пропаганда у рекламі) та мікросоціальні (наявність алкогольної та наркотичної залежності у батьків та звички у тютюнопалінні, неправильне виховання, взаємовідносини з однолітками, що вживають, погана успішність та низька мотивація до навчання). У свою чергу суб'єктивні чинники поділяються на індивідуально-біологічні, індивідуально-психологічні, особистісно-психологічні [4].

Особливе значення мають практичні та теоретичні напрацювання великої кількості науковців, що досліджували різні аспекти даної теми, зокрема:

- алкоголізм у підлітків як важлива медико-соціальна проблема (І.В. Лисюк) [6];
- соціально-психологічні причини поширення алкоголізму серед підлітків в Україні (Т.П. Труш) [8];
- психологічні чинники зародження алкоголізму та наркоманії підлітків (А.М. Корець) [3];
- дослідження впливу алкоголю на психіку підлітків (В.С. Братусь, П.І. Сидоров);
- дослідження факторів наркотизації молоді (Д.А. Пищик) [7];
- вплив соціальних чинників на вживання молоддю тютюну та наркотиків (О.Гуменюк) [1];
- - психолого-педагогічні основи шкідливих звичок у підлітків та їх профілактика (І.А. Коваль, О.А. Степчук) [2];

Отже, метою нашого дослідження є визначення провідних мотивів споживання алкоголю та інших наркотичних речовин у підлітковому віці. Для досягнення даної мети ми провели анкетування, де провели опитування 30 учнів віком 15 років.

Встановлено, що домінуючими причинами вживання даних речовин є підвищення настрою – 18% респондентів, можлива втеча від проблем – 17,5%, зняття нервової напруги – 16,5%. Дещо менший відсоток підлітків керується такими мотивами, як приємні відчуття – 14,1%, отримання кайфу – 11,8%, щоб не почуватися осторонь – 9%, бути прийнятими групою – 8,3%. Найменшим виявилось бажання справляти враження – 4,8%. В отриманих результатах простежується подібність з результатами дослідження 2019 року ESPAD, відхилення у мотивах споживання алкоголю незначне [5]. Це свідчить про те, що підлітки вживають алкоголь та інші наркотичні речовини в основному для того, щоб підвищити настрій, втекти від проблем та зняти нервову напругу. Результати власного дослідження у порівнянні з даними ESPAD, наведено на рисунку.

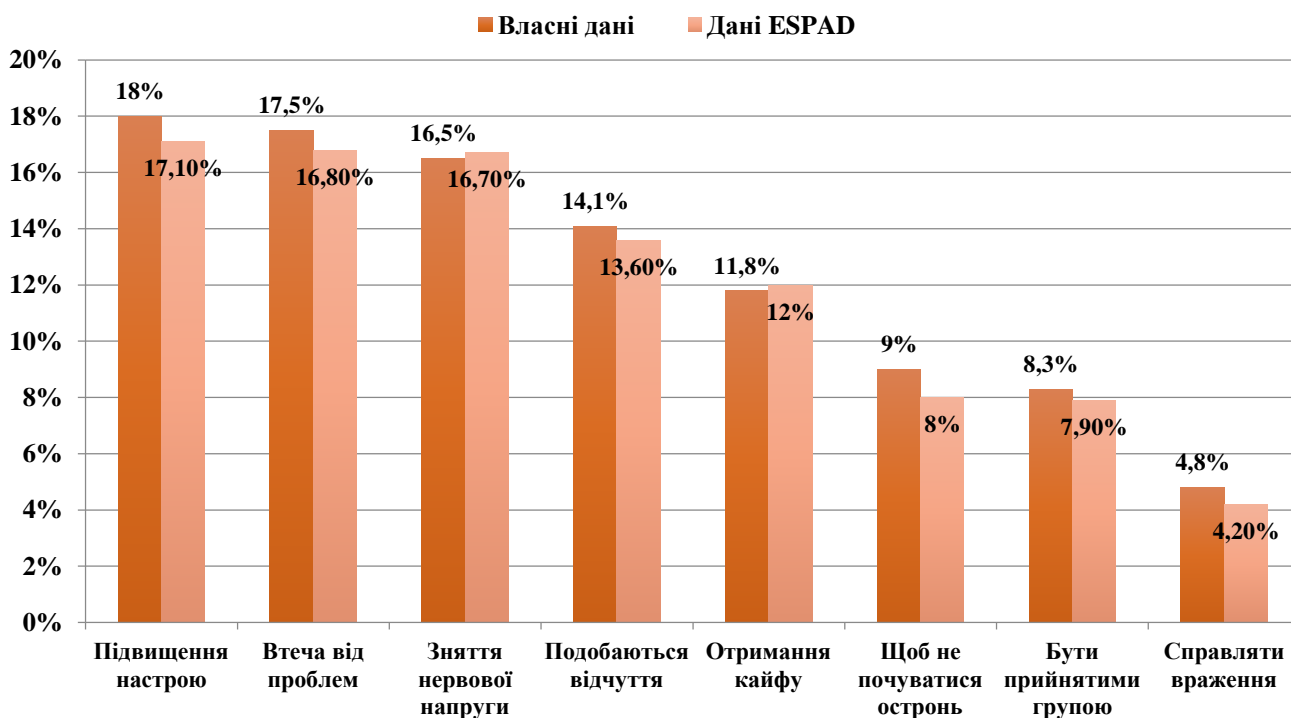

Рис. Найпоширеніші мотиви вживання алкоголю та інших наркотичних речовин підлітками

На превеликий жаль, ситуація з вживанням наркотиків, сигарет та тютюну вийшла з під контролю та є досить невтішною. Кожного року збільшується кількість дітей, які піддаються пагубним звичкам, через важкі соціальні, економічні умови, кризи моралі та невизначеність у майбутньому. Це свідчить про те, що попередні профілактичні заходи були не ефективні [9].

Для вирішення проблеми споживання підлітками алкоголю та інших наркотичних речовин ми рекомендуємо приділяти більше уваги у колі сім'ї, школі, та популяризувати знання про шкоду алкоголю, тютюну та наркотиків серед молоді. Дорослі зобов'язані пропагандувати здоровий спосіб життя у соцмережах, по телебаченню, в періодичній пресі, науково-популярній літературі. Правильним рішенням для досягнення результатів щодо зменшення вживання психоактивних речовин є об'єднання зусиль на різних індивідуальному, місцевому, обласному та загальнонаціональному рівнях.

Отже, проблема в нашій країні досить складна і потребує рішучих дій з боку держави та сім'ї. Вирішення її може зайняти тривалий час, але лише таким чином вдасться побороти дитячу залежність.

Література

1. Гуменюк О. Вплив соціальних чинників на вживання молоддю тютюну та наркотиків / О. Гуменюк // Магістеріум: Соціальна робота і охорона здоров'я. – 2004. – Вип. 15. – С. 42-48.
2. Коваль І. А. Психолого-педагогічні основи шкідливих звичок у підлітків та їх профілактика / І. А. Коваль, О. А. Степчук // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. - 2015. - Вип. 43. - С. 427-430.
3. Корець А. М. Психологічні чинники зародження алкоголізму та наркоманії підлітків / А. М. Корець // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2013. - Вип. 23. - С. 340-343.
4. Кривоногова О. В. Аналіз провідних психологічних чинників виникнення опійної наркозалежності у підлітків / О. В. Кривоногова // Збірник наукових праць

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна. - 2012. - Вип. 20(2). - С. 319-329.

5. Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні : за результатами дослідження 2019 року в рамках міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Д. М. Павлова, Н.-М. К. Нгуєн, О. Г. Левцун, Н. П. Пивоварова, О. Т. Сакович; О. В. Флярковська. – К. : ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2019. – 214с.

6. Лисюк І. Алкоголізм у підлітків як важлива медико-соціальна проблема / І. Лисюк // Медсестринство - 2016. - № 3. - С. 26-28.

7. Пищик Д. А. Дослідження факторів наркотизації молоді / Д. А. Пищик // Соціально-психологічний та філософський підхід до проблем сучасного суспільства: матеріали наук. конф., 8 лют.-1 берез. 2016 р., м. Северодонецьк.–Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016.– С. 176-179.

8. Труш Т. П. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму серед підлітків в Україні / Т. П. Труш // Науковий пошук: збірник наукових праць молодих учених. – Суми: вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – С. 260-265.

9. Штейн Н. Г. Психологічні причини наркоманії у підлітків / Н. Г. Штейн // Проблеми екстремальної та кризової психології. - 2013. - Вип. 14(4). - С. 240-246.

10. Скільки п'ють і курять підлітки в Україні [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-49999874>.

УДК 613

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ШКІЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ШКОЛЯРІВ

Т. С. Рехнер¹, А.С. Дручик², Р.П. Власенко³

^{1,2,3} Житомирський державний університет імені Івана Франка,
вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Порушення нормального функціонування опорно-рухового апарату у школярів посідають третє місце після захворювань серцево-судинної системи та онкологічних захворювань [2].

Тому метою дослідження було вивчення впливу шкільного навантаження на нормальне функціонування органів опорно-рухового апарату.

За даними Міністерства охорони здоров'я України кожна 4-та дитина має проблеми з поставою, основною причиною цього є надмірна кількість годин проведена сидячи, а також навантаження на спину у вигляді тяжких шкільних ранців. Наказом МОЗ України від 18.01.2007 №13 затверджено «Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей» [3], де вага підручників із врахуванням одного дня навчання у школі разом зі шкільним приладдям, без ваги портфеля або ранця, не повинна перевищувати допустимих гігієнічних норм: 1-2 класи - 1,5 - 2,0 кг; 3-4 класи - 2,0 - 2,3 кг; 5-6 класи - 2,3 - 3,0 кг; 7-8 класи - 3,0 - 3,5 кг; 9-10 (11) класи - 3,5 - 4,5 кг.

Окрім того, проблему коригування порушень різних функцій опорно-рухового апарату в дітей досліджували Д. К. Рісер, І. І. Кон, Є. С. Вільчковський, Р. Н. Бунятов, О.Ф. Каптелін, І. С. Красикова, Н. Т. Лебедева, М. Єфіменко та ін. Обґрунтовано ефекти дії природних та фізичних чинників і доведено їх позитивний вплив на перебіг патології хребта в роботах А. В. Арсенєва, К. Д. Бабова зі співавт., Т. Ф. Голубової, В. В. Єжового, В. І. Маколінцева, С. Д. Шевченка, В. Я. Фіщенко, І. З. Самосюка, Л. Я. Тондія й ін [1,2].

Вивченню цієї проблеми приділяли увагу багато фахівців і на сьогодні розроблено чимало технологій та засобів, які можна вдало використовувати для зменшення кількості